

գրութիւնները, լուսանկարները: Երբորդ մասին մէջ ներկայացուցած է 1895—1918 շրջանի գէմքերը այրուեանական կարգով, կենսագրութեամբ եւ նկարներով:

Հնագոյն շրջանի պատմութեան մէջ չէ գտած բացի ենթագրութեանէ՝ հայկական հետք (էջ 3—10):

Թէեւ պատմութիւնը լրած է այս մասին, բայց հայ թարգմանական եւ պատմական գրականութիւնը յիշած է Լիբանանի մայրաքաղաքի Բէյրութի անունը մէկէ աւելի անգամներ, զորոնք այստեղ կ'ուզեմ հաւաքել:

Քաղաքի անունը յոյն եւ լատին գրականութեան մէջ կը յիշուի Βηρυτός, Berytos որ հայ թարգմանական մատենագրութեան մէջ տարադարձուած է Բիւրիտոն եւ Բիւրիտոն ձեւով:

Աշխարհացոյցն (ընծայուած Մ. Խորենացւոյ) ունի. «Ադոնիս (դեա) որ եւ նա երանէ ի Լիբանանէ եւ բաժանէ ընդ մէջ Բիւրոս եւ Բիւրիտոս քաղաքաց, եւ իջանէ ի ծով» (հրտ. Սիւքրեանի, Վենետիկ 1881, էջ 36): Սոկրատ, Եկեղ. Պատմ., էջ 80, «Բիւրիտոն», 371—372 եւ էջ 10, «Բիւրիտացի»: Գր. Սքանչելագործ, Պոնտացի «Բիւրիտոն օրէնս ուսանէր» (372): Այս ինքն Գրիգոր Բիւրիտոսի համալսարանի մէջ «օրէնս» կը սորվէր: Այս քաղաքէն էր Վինդոնիոս Անատոլիոս Բիւրիտացի, որ խմբագրեց Վաստակոց գիրքը (geoponica), այս գրքի արարերէն թարգմանութեանէն թարգմանուած է հայերէնը, ուր կ'ըսուի. «Այս գիրք Պոնիոս Անագալիոսի, որ ի քաղաքէն Պէրութայ. զոր շինեաց... եւ անուանեաց զսա Վաստակոց գիրք» (Վենետիկ 1877, էջ 1): «Բիւրիտ քաղաք». Վարք հարանց, Բ., 157:

Յայտնուորքներու եւ Ոսկեփորիկներու մէջ կը պատմուի Բիւրիտոն քաղաքի մէջ Քրիստոսի խաչելութեան պատկերի սքանչելիքը. հրատարակուած Ս. Աթենասի ճաներու մէջ (Վենետիկ 1899, էջ 489—492):

972ին հայագրի Յովհաննէս Չմշկիկ կայսր իր առ Աշոտ շահնշահ գրած թուղթին մէջ կը պատմէ, թէ իր բանակով, որոնց մէջ կային հայ զօրքեր, յաղթական նուաճումներով «զնացաք ընդ ծովեզերին պոզոտայն, որ դէմ յանգիման երթայր ի Վոլտոն քաղաքն յերեւելին եւ յանուանին պարսպեալ

յոյժ, որ այժմ ասի Պէրութ, պատերազմեալ եւ սաստիկ կռուով առեալ զնա եւ հազար ավրիկեցի ձերբակալս արարաք»: Եւ կը հաւաստէ թէ ի Վերիտոն գտած է «գալտիկերն Փրիզին մերոյ, զորս Հրեայքն յետ ժամանակի խոցեալ էին, ուստի վաղվազակի էլ արիւն եւ ջուր. եւ զիսոց տիգին... եւ առեալ տանիմք ի պահպանութիւն աստուածապահ քաղաքին մերոյ» (Կ. Պոլիս). Մ. Ուոհայնցի, էջ 24—27: Հմմտ. նաեւ Սմբատ, էջ 36 (շահեցաք... ի Բերիտոն գալտիկերն Քրիստոսի, որ յետ ժամանակաց Հրեայքն խաչեցին, եւ զհերս Յովհաննու Մկրտչի):

1110ին ձօսլին կ'արշաւէ «ի վերայ քաղաքին, որ ասի Պէրութ ի վերայ ովկիանոս ծովուն, որ էր ի ձեռս Տաճկաց. եւ առաւ Պէրութ ի Տաճկաց... եւ առ հասարակ գամենայն քաղաքն սրով կոտորեցին եւ լցան զօրքն Փոնդաց քաղաքեամբ աւարաւ: Եւ ձօսլինն էր ի յանունն քաղաքին Պէրութայ. եւ արար ձօսլին անաւոր քաջութիւն» (Մ. Ուոհայնցի, էջ 312—313):

Հ. Ն. Ա.

ԵՂԻԱ Ս. ՔԱՍՈՆԻՆԻ. Հայ Մշակոյթի պատմութիւնը, նորօրային շրջանէն մինչեւ ոսկեդար, նորային պատմական ֆինապատուրեան եւ արամեագրական գիտերու հիման վրայ. պատրաստեց — —: Պէյրութ 1954, 80, էջ 327:

Ե. Ս. Քասունի, որուն գրական գործունէութեան 50ամեայ յորեխանը տօնուեցաւ 1953ին, սիրող եղած է միշտ տոհմիկ պատմութեան. ունինք իր գրչէն մեծածիւ պատմական աշխատութիւններ, լոյս տեսած զանազան ուսումնաթերթերու եւ շարաթերթերու մէջ, որոնց մէկ մասը հրատարակուած է առանձին հատորներու մէջ, եւ ձեռնարկուած է հրատարակել նաեւ միւս մասերը:

Ներկայ հատորը կ'ամփոփէ այն դասաթուութիւնները, որոնք խօսուած են 1911—1913 տարիներուն եւ ապա ընդլայնուած՝ լոյս տեսած են «Կոչնակ Հայաստանի» եւ «Չարթօնք» թերթերուն մէջ 1931—1939 շրջաններուն Տիշոեան ստորագրութեամբ:

Այժմ վերամշակուած կը ներկայացուի առանձին հատորով աւելի ընդարձակ շրջանի մատչելի ընելու համար:

Հ. Ն. Ա.

Ն Ո Ր Հ Ր Ը Տ Ը Ր Ը Կ Ո Ւ Թ Ի Ն Ն Ե Ր

(Ուղարկուած Խմբագրութիւնում):

Աբիկեան Յ. Ժիրայր, Անկախ Խոհեր, Թիւ 1: Նիւ Եորք 1934, 80, էջ 16:

Ազատեան Թորոս, Պատմութիւն Կասեան Վարժարանի: (Յիսնամեայ Յիշատակարան. 1895—1945): Ա. Յաւելուած, 1945—1955: Իսթանպուլ 1945, 80, էջ 166 + Բ: Իսթանպուլ 1955, 80, էջ 66:

Այլոմ Քեսապի եւ Շրջակայից: Հրտ. Քեսապի Ուսումնասիրաց Միութեան Պէյրութի Մասնաճիւղի: Պէյրութ 1955, 80, թուղթ 106: Գինն՝ 5 տորար:

Անտեան Հ., Լիբանոսի Քերականութիւն Հայոց Լեզուի Համեմատութեամբ 562 լեզուներու. Ներածութիւն: Հայկական ՍՍՌ Գիտութիւնների Ակադեմիա Լեզուի Ինստիտուտ: Երեւան 1955, 80, էջ 12 + 656: Գինն՝ 21 ս. 50 կ.:

Աշնեան Սարգիս, Կէօթէյէն ի վեր: Քերթուածներու Մաղկաքաղ: Պէյրութ 1948, 80, էջ 80: Գինն՝ 200 Լ. Դ.:

Աւետարան ըստ Ղուկասու (Անգլիերէն-Հայերէն): Անգլիական ու օստարական Մ. Գրքի Ընկերութիւն: Լոնտոն 1925, 120, էջ 118:

Գալփանեան Կարապետ Ա. Քինյ., Գիրք Ելից Հայոց: Պէյրութ 1955, 80, էջ 651: Գինն՝ 6 տորար:

Գարեկէօզեան Ս. Միութեան Մատենաշար Թիւ 1: Յորեկեան Տիկին Անժէլ Պաղտատեանի. Ուսուցչական յիսնամեայ գործունէութեան: Իսթանպուլ 1955, 80, էջ 48:

[Գարեգին պատրիարք], Անգրանիկ կոնդակ Տ. Գարեգին Ս. Պատրիարքի Հայոց Թուրքիոյ: Իսթանպուլ 1951, 80, էջ 16:

Գարեգին վարդապետ, Դերենիկ Եպիսկոպոս Փոլատեան: Քահանայական Ձեռնագրութեան Քահանայական ասթիւ: Պէյրութ 1955, 80, էջ 96:

Գեորգեան Կարօ, Ամէնուն Տարեգիրքը: Գ. տարի, 1956: Պէյրութ, [1955], 80, էջ 616: Գինն՝ 1 սթերլին:

Գրացուցակ Մասիս Գրատան: Նիւ Եորք, 160, էջ 42:

Եօթնամասնակերպեայ Յորեկեան Տ. Չարմայր Ս. Վ. Կեղեւեանի Եկեղեցական, գրական եւ հանրային ծառայութեանց: Իսթանպուլ 1955, 80, էջ 16:

Թաղեանեան Արամ (Լեո Կամսար), Ազգային Այրբենարան: Պէյրութ 1954, 80, էջ 80: Գինն՝ 100 Լ. Դ.:

Թաղեանեան Յովսէփ, Հին Յունաստանի Առասպելները եւ կրօնական հաւատալիքները: Թեհրան 1955, 80, էջ 96: Գինն՝ 30 սթալ:

Թեօլեօլեան Միհաս, Դար մը գրականութիւն: Գահիրէ 1955, 80, էջ 732: Գինն՝ 3 տորար:

Իսահակեան Աւետիք, Երկեր. Բանաստեղծութիւններ — Պոեմներ — Լեզուններ եւ Բալլադներ — Առակներ — Թարգմանութիւններ — Պատմութեան Ձեռնագրեր — Արձակ Պոեմներ — Լեզուններ եւ Չրոյցներ — Հեքիաթներ — Արձակ Առակներ — Իմ Յուշերից: Երեւան, Հայպետհրատ, 1955, 80, էջ 400: Գինն՝ 17 ս. 10 կ.:

Խաչիկեան Լ. Ս., ԺԵ. դարի Հայերէն Ձեռագրերի Յիշատակարաններ: Մասն Առասպելներ (1401—1450): Հայկական ՍՍՌ Գիտութիւնների Ակադեմիայի Պատմութեան Ինստիտուտ. Նիւթեր Հայ Ժողովրդի Պատմութեան. Գիրք վեցերորդ: Երեւան 1955, 80, էջ 42 + 818: Գինն՝ 29 ս. 60 կ.:

Համաստեղ, Քաջ Նազար եւ 13 Պատմութեան Ձեռագրեր: Գահիրէ 1955, 80, էջ 376: Գինն՝ 70 Ե. Դ.:

Հայկ Վահէ, Հայերէնի Ծխան (Դ. հատոր): Նիւ Եորք 1954, 80, էջ 240: Գինն՝ 3 տորար:

Մանաս Էտկար, Դարդըս Լայէք: Իսթանպուլ 1947, 40, էջ 6:

— — Սիրերգ: Իսթանպուլ 1949, 40, էջ 4:

Միսիքար արքայապետ, Աստուածածնի երգեր: Ուսումնասիրեց եւ հրատարակեց Հ. Ղեւոնդ Վ. Տայեան: Վենետիկ 1954, 80 մեծ, էջ 32 + 16:

«Մշակոյթ» Հրատարակչական: Մշակոյթ. Գիրք գրականութեան եւ Արուեստի: Պէյրութ 955, 80, էջ 96: Գինն՝ 100 Լ. Դ.:

Մովսեան Միքայէլ Վրդ., Մարեմեան Ծագիկներ. Մարեմեան Ժողովներ: Պէյրութ 1955, 80, էջ 568:

Մովսեան Յակոբ, Հայ Լեզուն Քուրդ Երկրի մէջ եւ Փոխադարձարար: Պէյրութ 1950, 80, էջ 88: Գինն՝ 3 Լ. Ո.:

Յովհաննիսեան Աշոտ, Յրեկը-Պատմաբանական լոյս տակ: Հայկական ՍՍՌ Գիտութիւնների Ակադեմիա Պատմութեան Ինստիտուտ: Երեւան 1955, 80, էջ 122: Գինն՝ 2 ս. 90 կ.:

Յուշամատան: Տ. Չարմայր Ս. Վ. Կեղեւեանի: Իսթանպուլ 1948, 80, էջ Ը + 88:

Ներսիսեան Մ. Գ., Հայ Ժողովրդի Ազատագրական Պայքարը Թրքական Բանաստեղծութեան դէմ. 1850—1870: Հայկական

- ՍՍՌ Գիտութիւնների Ակադեմիա Պատմութեան Ինստիտուտ: Երեւան 1955, 8⁰, էջ 530: Գինն՝ 15 ու.:
- Ոսկեան Դոկտ. Հ. Համազասպ, Ուսումնասիրութիւններ Հայ Նախարարութիւններու մասին: Ա. Խորխոռունիք, Դիմաքսեանք, Ակէացիք, Անձեւացիք եւ Ամատունիք: Վիեննա 1955, 8⁰, էջ 120: Գինն՝ 1 զուեց. Փր.:
- Չարեց Եղիշէ, Ընտիր Երկեր — Պոեմներ — Բանաստեղծութիւններ — Արձակ Երկեր: Երեւան-Հայպետհրատ 1955, 8⁰, էջ 484: Գինն՝ 16 ու. 50 կ.:
- Պարոնեան Յ. Յ., Ծողոքորթը: Հրատարակութիւն «Հայկազէն» գրատան, Թիւ 20: Իսթանպուլ 1954, 8⁰, էջ 56: Գինն՝ 125 զրշ.:
- Պեխաշ Խալէտ, Չարողեցնելու համար Թրքո-Իրաքեան ուխտը եւ Իմբերիալիզմի պատերազմական բոլոր ուխտերը: (Պէյրուսթ) 1955, 8⁰, էջ 32: Գինն՝ 25 Լ. Դ.:
- Բիւլպիլ Բժ. Կարօ Մ., Դիւրիմաց Առողջապահութիւն: Պէյրուսթ 1952, 8⁰, էջ Ը + 152:
- Սազինեան Զօրա, Մի Սերունդ: Թեհրան 1955, 8⁰, էջ 34: Գինն՝ 20 ըիալ:
- Սարափեան Գրիգոր Ա., Գործապատում. Հ. Բ. Ը. Միութեան Գալիֆորնիոյ Շրջանակի (1910—1953): Ճրէզնօ, Գալիֆորնիա, 1954, 8⁰, էջ ԺԸ + 212: Գինն՝ 5 տոլար:
- Վարուժան Դանիէլ, Բանաստեղծութիւններ — Սարսուռներ. Յեղին Սիրաը. Հեթանոս Երգեր. Հայրն Երգը: Կազմեց եւ ծանօթագրեց Սողոմոն Տարօնեցի: Երեւան 1955, 8⁰, էջ 446: Գինն՝ 4 ու. 85 կ.:
- Վրացեան Ս., Կեանքի Ուղիներով: Գահիրէ 1955, 8⁰, էջ 295: Գինն՝ 3 տոլար:
- Տաննապետեան Հրաչ, Իրագիտութիւն (Ա. տարի): Պէյրուսթ 1955, 8⁰, էջ 2 + 66:
 — — Բ. տարի, էջ 95: Գինն՝ 150 + 200 Լ. Դ.:
- — Գիտութեան Դասեր: Դ. տարի: Պէյրուսթ 1955, 8⁰, էջ 64:
- Տաւրեան Ատրիէ, Այսպէս մեծցան անոնք: Իսթանպուլ 1954, 8⁰, էջ 80: Գինն՝ 250 զրշ.:
- Տաւրեան Վահրամ, Չուարթ Քրքիջներ: Ճիւլատեղիֆա 1953, 8⁰, էջ Դ + 520: Գին՝ 3 տոլար:
- Տիրազան Արեգ, Գազանը աստուած մը կ'ուզէ: Իսթանպուլ 1955, 8⁰, էջ 176: Գինն՝ 5 սկիի:
- Քառամեայ Տեղեկագիր 1950—1953 Պէյոյլուի Եկեղեցեաց եւ անոնց ենթակայ հաստատութեանց մատակարարութեան: Իսթանպուլ 1954, 8⁰, էջ 32: Գինն՝ 50 զրշ.:
- Փոլատեան Դերեմիկ Եսս., Յուշեր Գարեգին կաթողիկոսէն. Օրագրի էջեր: Անթիլիաս-Լիբանան 1955, 8⁰, էջ 104: Գինն՝ 1 տոլար:
- — Ուխտագնացութիւն ի Տաթեւ: Պէյրուսթ 1955, 8⁰, էջ 48:
- Քիւշիւեան Երուանդ, Հարիւր Ժամ Այնթապի մէջ: Պէյրուսթ 1953, 8⁰, էջ 48: Գինն՝ 50 Լ. Դ.:
- Քրիշեան Դոկտ. Մելիքն, Խորտակուած Քնար Անմար Կանթեղ: Անթիլիաս-Լիբանան 1955, 8⁰, էջ Է + 160: Գինն՝ 1 տոլ.:
- Օրացոյց: Հ. Մ. Ը. Մ.: Յունաստան 1956:
- Օրմանեան Մ. Վրդ., Հայութեան հոգին. րանախօսութիւն (1879): Բ. տպ. Անթիլիաս 1955, 8⁰, էջ 45:
- Ar Dr. Mustafa Selçuk. Urartu Kilavuzu. Istanbul 1944, 8⁰, p. 58.
- Δεροδου Τακης, Տեմոսս Թաքիս, Μεχитар, «Միթիթար» ανατυπο απο τον 55⁰ τομο της „Νεας Εστιας“, 1954, 8⁰ p. 16.
- Manas Edgar, Petite Suite (en Sol) pour Piano. Bourrée. — Aria. — Toccata. Istanbul —, p. 8.
- Mécérian Jean, Bulletin arménologique. 2e cahier. Beyrouth 1953, 1—248 [Mélanges de l'Université St. Joseph, 30 (1953), p. 63—310].
- Navarian A., Poésie et Matière. Nice 1953, 8⁰, p. 64.
- Ormanian Malachia, The Church of Armenia. London 1955, 8⁰, pp. XXVI + 220.
- Tekeyan Vartan, Le Patriarcat Arménien Catholique de Cilicie. Au temps de Gregoire Pierre VI (1812—1840). Beyrouth 1954, 8⁰, pp. XXVI + 238.
- Tashjian James H., The Armenian American in World War II. Boston 1952, 8⁰, pp. XVI + 511.
- Vrouyr N., Répertoire étymologique de l'Arménien, dans ses relations avec les langues des pays voisins. Anvers 1948 (աւարտած 1954), 4⁰, p. 302.
- Yeghisheh, The history of Vartanank. English translation by Dickan H. Boyajian. New York 1952, 4⁰, p. XXI + 326 (հայերէն աշխարհարար եւ անդիլիերէն թարգմանութիւնք):
- Yanikian Gourgen, The Resurrected Christ. New York 1955, 8⁰, p. 142.

Herausgeber, Eigentümer und Verleger: Mechitharisten-Kongregation in Wien, VII., Mechitaristengasse 4
 Druck der Mechitharisten-Buchdruckerei — Für den Inhalt verantwortlich: P. Mesrop H a b o z i a n
 Alle Wien VII, Mechitaristengasse 4

